

GOIGS SANT

bisbe i màrtir
patró del
comarca

del gloriós NARCÍS

de Girona
MAS-JORDÀ
d'Igualada

ENTRADA

NARCÍS, Sant, de Déu amat,
demaneu a l'alta Essència
QUE DESLLIURI EL PRINCIPAT
DE FAM, GUERRA I PESTILÈNCIA.

1

(any 303)
Narcís, flor del paradís,
Déu a Augusta us encamina:
convertiu Sant Dionís
i un bisbat novell germina.
De la immensa Deïtat
obteniu-nos l'assistència: &c.

2

(304)
A Alemanya, bisbe Sant,
vau lluitar contra el dimoni
i el vau vèncer dejunant:
n'és Santa Afra testimoni.
Missió d'apostolat
ens portà vostra presència: &c.

3

(306)
A Girona, per gran sort,
quan al vostre temple insigne
dèieu missa, us donen mort
tres ferides d'un maligne,
confessant la Trinitat.
Supliqueu-li amb indulgència: &c.

4

(1285)
El francès vingué, invasor,
i el Cos-Sant us profanava;
com a càstig, el fibló
d'unes mosques, el delmava.
(1653)
D'aquest fet, reiterat,
sigui tanta l'excel·lència: &c.

5

Tota mena de perills
allunyeu amb cor de pare:
siguem xics o grans, els fills,
vetlleu Vós per tots, encara.
Al bon Déu heu demanat
en fidel correspondència: &c.

6

Els gamats que sofriran,
si us invoquen fervorosos,
el dolor apaivagaran
amb perfums de precis flairosos.
Feu, puix Déu us ha dotat
amb tan gran preeminència: &c.

7

«Barri alt de Sant'Arcís»
cor del chor que avui s'aplega
dins l'ermita, tota encís, (s. XVII)
quatre segles ha, batega.
Jorba us dóna un veïnat;
protegiu-lo amb providència: &c.

8

Com a pare i bon pastor
gardeu sempre aquest paratge
i sigueu-ne defensor,
puix honora vostra Imatge.
Sant Narcís, per caritat,
esmerceu vostra influència: &c.

9

(del 1831)
Vostra Imatge secular,
amagada a una garbera,
no pogueren profanar,
com l'ermita, uns cors de fera. (1936)
Reclameu a l'Increat
i a la seva Sapiència: &c.

10

(del 1857)
Vell cloquer n'és destruït!
prò a la vall de Clariana
retorneu novell delit (1946)
fent bongar una altra campana.
Boscós, vinyes i sembrats
vigileu amb insistència: &c.

11

(1950)
Pla del Magre té, a vessar,
pedra al cingle, que hem triada,
i amb dos blocs us fem l'altar;
l'Any Sant, l'Ara és consagrada.
Imploreu amb pietat
la divina Omnipotència: &c.

12

No oblideu el Mas Jordà
que, amb fe viva, us fa preguera.
Per Patró us va proclamar:
tot, per Vós, de Déu ho espera.
Impetreu, tendre advocat,
dalt del Cel, summa Audiència: &c.

TORNADA

Plagi a Déu, qui us ha exalçat,
i a la Reina de Clemència
QUE DESLLIURI EL PRINCIPAT
DE FAM, GUERRA I PESTILÈNCIA.

Ÿ. Ora pro nobis beàte Narcíse.

Ÿ. Ut digni efficiàmur promissiónibus Christi.

OREMUS

Deus, qui beàtum Narcísum Màrtyrem tuum atque Pontíficem illústri làurea decorásti, eiúsque corpus admiràbili integritàte clarificas: Ÿ concede propítius; ut eius deprecàtione tuo muniti præsidio, * incorrúpta gáudia felicitàtis ætèrnæ consequàmur. Per Christum Dòminum nõstrum. Ÿ. Amen.

4.ª edició — Gravat i text d'Oc Rèmol. — Música del Roser. — Amb llicència ecleslàstica. — Vic, 14 de març del 1966.
Monsenyor Ramon Masnou i Boixeda concedeix 100 dies de perdó als qui cantin o recitin devotament aquests goigs.

LA DEVOCIÓ A SANT NARCÍS

Unes llegendes germàniques sobre el martiri de santa Afra, escrites ja fa més de mil cinc-cents anys, expliquen com va ser convertida pel bisbe missioner Narcís, poc abans de fundar, a Baviera, la diòcesi d'Augsburg, ço és l'Augusta Vindelicorum d'aquell temps (primeries del segle IV).

Sant Narcís va predicar després a d'altres països, i finalment a Girona, on fou martiritzat vers l'any 306.

L'abat Oliba, bisbe de Vic, cap al començament del segle XI va dedicar a Sant Narcís una capella romànica dins el palau episcopal; i predicà un sermó a Girona, on repetí les llegendes de santa Afra. Podeu llegir aquest sermó, publicat a la Patrologia Llatina, de Migne.

També el Martirologi Romà esmenta la diada de sant Narcís a Augsburg, el dia 18 de març.

La iconografia alemanya li posa sempre com a distintiu un drac infernal que ell va vèncer.

A Catalunya, s'han fet cèlebres les mosques llegendàries que van castigar la impietat dels fancesos, quan evaïren Girona l'any 1285.

La devoció al màrtir gironí s'ha estès per tots els països catalans, des del Rosselló fins a València. La catedral de Tarragona conserva unes pintures medievals, que representen sant Narcís amb l'estol de mosques miracleres. Així mateix ho fan molts de gravats al boix i d'altres dibuixos o pintures.

A València i a Barcelona, hi ha encara les confraries antiquíssimes de sant Narcís, el qual ha tingut igualment un culte especial al bisbat de Solsona.

La diòcesi de Vic el venera actualment a la basílica arxiprestal d'Igualada, que li ha dedicat un altar lateral del presbiteri; i, dins la feligresia de Jorba, hi ha l'ermita de sant Arcís, al mas Jordà, erigida el segle XVII, no gaire després de la canonització del Sant, l'any 1638, pel papa Urbà VIII. *

Sembla que el Rector de Vallfogona, mossè Francesc-Vicenç Garcia Torres, durant l'estada a Girona de l'any 1621 com a Secretari episcopal, va escriure els Goigs o "Cobles del gloriós màrtir sant Narcís, fill, bisbe i Cos-Sant de la ciutat de Gerona", les quals han estat publicades molt sovint, des del segle XVII fins a l'actualitat. Comencen així: **Narcís Sant de Déu amat / pregau a l'alta Potència, / que deslliure est Principat / de fam, guerra i pestilència.**

Els Goigs que li canten al mas Jordà (edicions de 1948, 1954, 1955, 1956 i 1976), diuen que les mosques miracleres tornaren a castigar els francesos l'any 1653.

Aureli Campmany, folklorista, va publicar el 1902 una cançó popular gironina sobre **Les Mosques de Sant Narcís**, i afirma que correspon al setge de l'any 1684.

Molts d'indrets catalans escriuen el nom Narcís amb la variant Arcís. També sovintegen força els diminutius Ciset, Cisona, etc., àdhuc dins el bisbat gironí.

Una partida de bateig diu així: "A 16 de Juliol 1601 fonc bategat Arsís Ramon, fill de Genís Colomer de munt i de Antiga muller sua de la parròchia de vilasar; foren pares espirituals Arsís pug, pagès, y Anthònia Colomera, tots de la dita parròchia de vilasar; bategí'l Jo, Agostí Pla, Rector de la dita parròchia".

Igualment, "La Costa de Llevant" publicava aquesta nota el dia 7 de novembre de 1897, pàgina 13: "CALELLA / Festes. — Celebrarem divendres de la setmana / passada la de Sant Arcís ó Sant Narcís, patró del / bisbat, ab los actes religiosos y diversions profanes / de costum".

I ara afegim-hi un parell de mostres toponímiques:

Ran la partió municipal d'Argençola amb els termes de Jorba i de Veciana, hi ha el "Corral de l'Arcís", topònim que ha perdurat fins als nostres dies.

A les acaballes del segle XIX, prop del trencall de carreteres que van a Copons i a Montmaneu, l'Ajuntament de Jorba va fer pintar, al marge d'una vinya, aquesta inscripció: "Part d'amunt, — Barri de sant Arcís".

MOSSEN IGNASI M. COLOMER

* El casal magnífic del mas Jordà ja existia uns quants segles abans que l'ermita: Damià de Rajadell, baró de Jorba des del 1459 al 1516, l'havia reconstruït com a residència estiuenca.

Facsimil dels Goigs, mides de l'original 300 × 210 mm.

N.º VII DE LA COLLECCIÓ DE GOIGS FACSIMILATS DE LA COMARCA D'ANOIA EDITATS
PEL GRUP "AMICS DELS GOIGS" DEL CENTRE D'ESTUDIS COMARCALS D'IGUALADA

Gràfiques Anoia. S. A. - Igualada, 1977

759